

Dr. J. Linthorst Homan.

Betreft: Het vraagstuk van de interne disproportionaliteiten in het te integreren gebied.

Nu men zich meer en meer gaat bezinnen op de werkelijke problematiek van de economische integratie, is het wellicht nuttig om het vraagstuk van de interne disproportionaliteiten te bezien. Dit is dan in aansluiting op de algemene nota (No. 191'53), waarin de grondslagen werden behandeld van het probleem van "de verhouding tussen economische en politieke integratie" met als conclusie dat in feite praktisch alle nationale economische bevoegdheden aan het politieke orgaan zouden moeten worden overgedragen, indien men een werkelijk behoorlijk opgezet integratiebeleid wil verkrijgen.

Het komt mij voor, dat het probleem van de interne disproportionaliteiten een van de moeilijkst oplosbare problemen in de gehele integratieprocedure zal zijn. De integratiegedachte "an sich" berust in feite op de idee, dat wanneer de invoerrechten eenmaal afgeschaft zijn en de wisselkoersen op de juiste wijze vastgesteld - de onderlinge prijsverhoudingen een weerspiegeling zouden vormen van de werkelijke concurrentieverhoudingen. Dit is voor 100% de klassieke economische redenering van de optimale arbeidsverdeling, die er op gebaseerd is, dat de behoeften (en de relatieve schaarste) zich weerspiegelen in de prijsverhoudingen, dat de prijsverhoudingen de kostenverhoudingen bepalen en dat, zodra zich in dit harmonische bouwwerk een verschuiving of verstoring voordoet, zich een aanpassingsproces voltrekt waardoor een nieuw evenwicht ontstaat.

Wij menen, dat deze theoretische grondslag voor onze huidige maatschappij niet meer opgaat, met alle verregaande consequenties van dien voor het integratiebeleid.

Bezien wij in dit verband de verschillende bestanddelen waaruit de marktprijs is opgebouwd.

Aan de aanbodzijde kunnen dan genoemd worden :

Bestanddelen van de prijs

<u>Natuurlijke elementen</u>	<u>Kunstmatige beïnvloedingen</u>
prijs van de grond	al of niet gefixeerde grond- en pachtprizen
lonen	loonpolitiek, al of niet krachtige vakverenigingen (etc.)
afschrijvingen	op basis van historische kostprijs (voorschrift) op basis van vervangingswaarde
sociale lasten	laag of hoog

ondernemersbelastingen	zeer gevarieerd en afhankelijk van velerlei omstandigheden
omzetbelastingen	gevarieerd naar bedrijfstak
winsten	afhankelijk van overheidsbeleid

Er blijkt al direct uit, dat het begrip "natuurlijke kostprijsverhoudingen" in feite een fictie is.

Bovendien moet men dan nog het volgende in aanmerking nemen. Aan de vraagzijde worden de behoeften (die uiteraard evenzeer van invloed zijn op de prijsstructuur) o.a. sterk beïnvloed door inkomensbelastingen, loonbelastingen, etc.

Nu is het op zichzelf geen bezwaar, indien de reële lonen in Nederland b.v. tweemaal zo hoog zijn als in Italië. Een dergelijk verschil drukt zich normaal in de wisselkoersverhoudingen uit, zodat met een juiste wisselkoers een evenwichtige verhouding tussen de integrerende gebieden gewaarborgd is.

Veel moeilijker wordt het probleem, indien de prijsverhoudingen door de vele kunstmatige factoren, die hier in onze moderne maatschappij op inwerken, onderling verschoven zijn.

Er zijn hier talloze voorbeelden te construeren. Met enkele moge hier worden volstaan:

- A) Indien in een bepaalde bedrijfstak de grond een belangrijk bestanddeel van de kostprijs uitmaakt (aangenomen, dat er in één land gefixeerde grondprijzen bestaan), vormen de prijzen geen weerspiegeling meer van de concurrentieverhoudingen. Integratie heeft dan het gevolg, dat de specialisatie precies tegengesteld zal zijn aan wat men onder optimale arbeidsverdeling verstaat.
- B) Indien in bedrijf x het complex aan belastingen relatief hoger is dan in bedrijf y (vgl. K.S.G.), moet dit ook de onderlinge concurrentieverhoudingen verstoren. Ook hier is dan van een niet rechtvaardige beïnvloeding sprake.
- C) Bovengenoemde problematiek kan zelfs zeer ruim gesteld worden, omdat, indien land x lage inkomstenbelastingen heeft en land y relatief hoge inkomstenbelastingen, de industrieën in land x, die meer luxueuze goederen voortbrengen, zullen floreren en in land y een moeilijk leven hebben. Het behoeft echter geen betoog, dat de prijsverhoudingen, die op deze wijze ontstaan, op geen enkele wijze een weerspiegeling vormen van de "natuurlijke" concurrentieverhoudingen, doch samenhangen met het belastingbeleid. Ook voor de integratieproblematiek heeft dit weer dezelfde reeds vermelde consequenties.
- D) Hetzelfde probleem kan men ^{ook} stellen op het gebied van de investeringen. Indien land A (zoals in Nederland) de lonen kunstmatig laag houdt om daarmee interne besparingen en investeringen te stimuleren, doch land B voert (mogelijk noodgedwongen) een tegengestelde politiek, dan krijgt land A langs kunstmatige wijze een aanzienlijke voorsprong voor wat betreft

de mogelijkheid van investeringen, reserveringen, etc., kortom voor het opvangen van eventuele integratieschokken.

Naarmate het loonniveau echter in verhouding tot het winst- of reserveringsniveau geringer is, worden de mogelijkheden om integratieschokken op te vangen aanzienlijk kleiner. Ook in dit opzicht bestaan er verhoudingen, die niets meer uitstaande hebben met het probleem van de "natuurlijke concurrentieverhoudingen" en zou integratie onbillijke verschuivingen in het leven roepen.

- E) Wij wezen er reeds eerder op, dat, indien land A (zoals Nederland zijn lonen kunstmatig drukt, doch schaars in zijn kapitaal zit en dientengevolge specialiseert op arbeidsintensieve bedrijven en land B specialiseert op kapitaalintensieve bedrijven (door een grotere overvloed van kapitaal en een relatief geringer arbeidsaanbod), een vrij economisch verkeer hier ongewenste effecten teweeg brengt. Nederland zal dan zijn kapitaalintensieve bedrijven in moeten krimpen (kostprijs stijgt) en zijn arbeidsintensieve bedrijven uit moeten breiden (kostprijs stijgt eveneens). De welvaart als zodanig neemt dan door de integratie af.
- F) In het algemeen kan gesteld worden, dat de kunstmatige factoren van zodanige invloed op de prijsvorming kunnen zijn, dat de welvaart bij economische integratie eerder af dan toe zou kunnen nemen. Indien land A van nature (b.v. door gunstige ligging) geschikt is voor de productie van textielgoederen en minder geschikt voor de productie van metalen - doch in de textielgoederen-industrie zijn de prijzen door sociale lasten, sterkere vakverenigingseisen, etc., etc. relatief hoger. Indien voorts in het buitenland de prijsverhoudingen "normaal" zijn, is het effect van integratie niettemin een omgekeerde specialisatie.

Conclusies:

1. Gezien het feit, dat - zulks in tegenstelling tot vroeger - de overheid hetzij direct, hetzij indirect een grote invloed heeft op de prijsvorming (20 à 30% van het nationaal inkomen komt in handen van de staat); gezien bovendien het feit - (eveneens in tegenstelling tot vroeger) - dat talloze kostprijsfactoren niet flexibel zijn (lonen), zodat van een "natuurlijke" aanpassing geen sprake meer kan zijn -
menen wij, dat het problematisch gesteld kan worden, in hoeverre het in het integratiejargon herhaaldelijk gebezigde motief "natuurlijke concurrentieverhoudingen" werkelijk inhoud heeft.
2. Uit het bovenstaande zou eveneens volgen, dat ook in dit opzicht een behoorlijke interne bezinning op de integratieproblematiek noodzakelijk is alvorens men de door Nederland gelanceerde gedachten naar buiten zal moeten verdedigen.
3. Dit laatste lijkt ons mede hierom belangrijk, omdat de nationale economieën met de verschillende genoemde instrumenten de mogelijkheid hebben om de gevolgen van de reductie resp. liquidatie der invoerrechten zelfstandig te beïnvloeden. Voorshands zou men geneigd zijn nogmaals te concluderen (zie eveneens nota N^o 191/53), dat het integratieprobleem alleen oplosbaar zou zijn bij een zeer ver doorgevoerde integratie van alle nationale economische bevoegdheden.
D.G. v.d. B.E.B., Afd. Alg. Integratie,
11 Maart 1953.